

შედეგების მიღწევა შესაძლებელია მოცემული შინაარსის საფუძველზე:

1. ინფორმაციის გაგება, ანალიზი და შეფასება

ენისა და ტექსტის ურთიერთმიმართება. გრამატიკის სწავლებაში უპირატესობა ენიჭება ფუნქციურ-სემანტიკურ მიდგომას, რაც ენობრივი მოვლენების დრმა და მრავალმხრივ შესწავლას გულისხმობს მათი ფუნქციონირების თვალსაზრისით; ენის გაკვეთილებზე ყურადღება უნდა დაეთმოს არა მხოლოდ ენის სისტემის აღწერა-კლასიფიკაციას, არამედ სამეტყველო ამოცანის შესატყვისი სწორი, აზრობრივად ზუსტი, სტილისტურად და სიტუაციურად მართებული ენობრივ-გამომსახველობითი ხერხების ძიებას. შესაბამისად, გრამატიკული მასალა უნდა შეირჩეს იმ სამეტყველო ამოცანების გათვალისწინებით, რომლებიც მითითებულია სტანდარტში და, ბუნებრივია, უნდა ისწავლებოდეს არა იზოლირებულად, არამედ შესასწავლი ტექსტების სტილურ და შინაარსობრივ მახასიათებლებთან ერთად.

ძირითადი თემატიკა:

ზოგადი ცნობები ქართული ენის შესახებ. ქართული ენის ბუნება. ქართული ენის ადგილი მსოფლიო ენათა სისტემაში. ქართული ანბანი და მისი სახეები. ქართული და მისი მონათესავე ენები; ქართული სალიტერატურო ენა და დიალექტები.

ქართული ენის ბგერითი შედგენილობა. ბგერა. მხატვრული ტექსტის ბგერითი ორგანიზაცია: ალიტერაცია, ასონანსი, რითმა. რითმის სახეობები, გარითმვის ხერხები. ბგერა და აზრი. ბგერწერის აზრობრივი ფუნქცია.

ინტონაცია. ინტონაციის ძირითადი ელემენტები: ლოგიკური მახვილი, პაუზა, მელოდიკა, მეტყველების ტემპი, ხმის ტემბრი; ტიპობრივი სინტაქსური კონსტრუქციების (კითხვითი, თხრობითი და სხვა წინადადებების) ინტონაციური ნახაზი. მხატვრული ნაწარმოების ინტონაციური ანალიზი და გამომეტყველებითი კითხვა.

ლოგიკური მახვილი. ლოგიკური მახვილი, როგორც სიტყვის გამოყოფისა და ხაზგასმის საშუალება წინადადებაში, მნიშვნელოვანი ადგილებისა - ტექსტში.

პაუზა. პაუზა და მისი აზრობრივი დატვირთვა. ლოგიკური (აზრობრივი) და ფსიქოლოგიური პაუზები (გახსენების, გაჩუმების, დამაბულობის პაუზები). პაუზის აღნიშვნა წერილობით ტექსტში.

წერილობითი ტექსტის გრაფიკულ-გამომსახველობითი საშუალებები. წერილობითი ტექსტის სტრუქტურა. სიტყვათა და სტრიქონთა განლაგება. სასვენი ნიშნები. ვიზუალური ეფექტები: ტექსტის ფიგურული განლაგება, შრიფტის შეცვლა, საკვანძო სიტყვების გამოყოფა.

ორთოგრაფია. ორთოგრაფიის წესების დაცვა - წერილობითი ტექსტის აუცილებელი მახასიათებელი. ორთოგრაფიული ლექსიკონი. ორთოგრაფიის დარღვევა, როგორც მხატვრულ-გამომსახველობითი ხერხი.

პუნქტუაცია. პუნქტუაცია და აზრი. პუნქტუაცია და ინტონაცია. პუნქტუაციის ნიშნების სტილისტური შესაძლებლობები. პუნქტუაციის ნიშნებზე უარის თქმა, როგორც მხატვრული ხერხი.

ლექსიკოლოგია. სიტყვათწარმოების თავისებურებანი ქართულ ენაში. სიტყვათწარმოების მოდელი, როგორც ენის ლექსიკური მარაგის გამდიდრების საშუალება.

სიტყვა მხატვრულ ტექსტში. სიტყვის გადატანითი მნიშვნელობა. სინონიმები, ომონიმები, ანტონიმები, დიალექტიზმები, ჟარგონი, არქაიზმები, ნეოლოგიზმები, პროფესიული ლექსიკა და მათი გამოყენება მხატვრულ ტექსტში.

* * *

შესაბამისად, VIII კლასში ყურადღება დაეთმობა მორფოლოგიის საკითხებს, არსებითი სახელის, ზედსართავი სახელის, ზმნის და სხვა მეტყველების ნაწილების გამომსახველობით შესაძლებლობებს.

2. ენის კომუნიკაციური ასპექტები

ძირითადი ცნებები: ზეპირი და წერილობითი კომუნიკაცია. საკომუნიკაციო სიტუაცია (ვინ, ვის, რას, სად, როდის, რატომ, რისთვის). საკომუნიკაციო ამოცანა. კომუნიკაციის ადრესატი (აუდიტორია). კომუნიკაციის სახეები: არაოფიციალური, ოფიციალური. სამეტყველო ქცევა. ზეპირი მეტყველება: ხმა, ინტონაცია, ჟესტი, მიმიკა. მოსმენის ორი ძირითადი ხერხი. ზეპირი მეტყველების სტრატეგიები. კითხვა: გაცნობითი, ძიებითი და შესწავლითი კითხვის ხერხები.

3. ტექსტი, როგორც ენობრივი ერთეული

ძირითადი ცნებები: ტექსტი. ტექსტის თემა, სათაური, საკვანძო სიტყვები, მთავარი აზრი (იდეა), ინტონაცია, დიალოგი, მონოლოგი, ჟანრი, სტილი, მეტყველების ტიპები. ტექსტის გადმოცემა (მოკლედ, ვრცლად), თხრობა.

მეტყველების ფუნქციური ტიპები. აღწერა, თხრობა, მსჯელობა.

ტექსტის ფუნქციური ტიპები. სასაუბრო (მეგობრული წერილი, საუბარი, დისკუსია); სამეცნიერო (სახელმძღვანელოებში წარმოდგენილი სასწავლო ტექსტები, ენციკლოპედიებისა და ცნობარების სტატიები); ოფიციალურ-საქმიანი (განცხადება, რეკლამა, ახსნა-განმარტება, რეზიუმე, ანოტაცია, ინსტრუქცია, ოფიციალური წერილი); მხატვრული (მითი, ზღაპარი, ლეგენდა, ლექსი, იგავი, მოთხრობა, ნოველა); პუბლიცისტური (საინფორმაციო ქრონიკა, საგაზეთო სტატია, ბიოგრაფია, გამომხაურება).

4. მხატვრული ტექსტის გაგება და თვითგამოხატვა

ისევე, როგორც ენობრივი, ლიტერატურული მასალაც უნდა შეირჩეს სტანდარტში დასმული ამოცანების გათვალისწინებით. კერძოდ, იმისათვის, რომ ლიტერატურულმა ნაწარმოებმა მიიზიდოს მოსწავლე, აღუძრას წაკითხულის შესახებ მსჯელობისა და კამათის სურვილი, იგი დაწერილი უნდა იყოს მოზარდებისათვის გასაგები ენით, ეხებოდეს მათთვის საინტერესო თემას და გამოირჩეოდეს ნათელი სტრუქტურით. ეს უკანასკნელი მახასიათებელი მნიშვნელოვანია იმდენად, რამდენადაც მოსწავლემ უნდა გააცნობიეროს, როგორ „იგება“ ტექსტი. მაგალითად, სტანდარტში დასმული ერთ-ერთი ამოცანის მიხედვით, მოსწავლე თხრობითი ტექსტის სტრუქტურაში უნდა ერკვეოდეს (უნდა ამოიცნოს თხრობითი ტექსტის სტრუქტურა, უნდა შეემლოს ზეპირი და წერილობითი თხრობა). ამიტომ სასურველია, შეირჩეს გამოკვეთილი სტრუქტურის მქონე თხრობითი ტექსტები გამოკვეთილი შესავლით, შუა ნაწილით და დასასრულით.

პოეტური ნაწარმოებებიდან უნდა შეირჩეს გამოკვეთილი ბგერწერული ეფექტების მქონე ტექსტები, რაც ხელს შეუწყობს ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებების - რითმის, ასონანსის, ალიტერაციის შესწავლას.

ჟანრობრივი მახასიათებლების მიხედვით, VII კლასში რეკომენდებულია მითების, ზღაპრების, ლეგენდების, მოთხრობების, ნოველების, იგავებისა და ლექსების შესწავლა. პროგრამის საყრდენს, ბუნებრივია, ქართული **კლასიკური და თანამედროვე** ლიტერატურა წარმოადგენს, მაგრამ დასაშვებია **უცხოური ლიტერატურის** საუკეთესო თარგმანების გამოყენებაც.

ლიტმცოდნეობითი ასპექტები: რითმა, რიტმი, ალიტერაცია, გაპიროვნება, შედარება, მეტაფორა, სხვადასხვა ფუნქციური სტილი (სასაუბრო, მხატვრული, პუბლიცისტური, საქმიანი); ტექსტის ფუნქციური ტიპები (თხრობა, აღწერა, მსჯელობა); აფორიზმი; აზნაცის დანიშნულება პროზაულ ტექსტებში; სტილისტური ეფექტების შემქმნელი მხატვრული საშუალებანი (განმეორება, პარალელიზმი...).